

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

AJINIYOZ NOMIDAGI
NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

M.Ibragimov

2025-yil

HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

(3-kurs)

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar
Ta’lim sohasi: 140000 – Pedagogika
Ta’lim yo‘nalishi: 60111400 – O‘zbek tili va adabiyoti

Nukus – 2025

Modul / FAN SILLABUSI
Turkiy tillar fakulteti
60111400 – O‘zbek tili va adabiyoti

Fan nomi:	Hozirgi o‘zbek adabiy tili
Fani	Majburiy
Fan kodi:	1.02 HO‘AT304
Semestr	V
Ta‘lim shakli:	Kunduzgi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar	120
Ma‘ruza	20
Amaliy mashg‘uloti	40
Laboratoriya mashg‘uloti	-
Seminar mashg‘uloti	-
Mustaqil ta‘lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek
Fan maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarni hozirgi o‘zbek adabiytilining nazariy masalalari (tushunchalar, nazariyalar va ularning isboti, sohaning amaliy masalalarini yechish usullar va boshqalar) bilan tanishtirishdan iborat. Ayni paytda u talabalarni shu sohada mantiqiy fikrlashga, ilmiy xulosa chiqarishga, adabiy tilning nazariy va amaliy muammolarini hal etish ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.
Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar	
1.	Hozirgi o‘zbek adabiy tili HO‘AT304
Ta‘lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” ning fan sifatidagi o‘rni, uning umumxalq tili bilan aloqasi, rivojlanish va qo‘llanilish tamoyillari haqida tushunchaga ega bo‘lishi;

TN2	Adabiy tilning o'ziga xos me'yorlarini anglash uni shevadan farqlay olish ko'nikmalariga ega bo'lishi;
TN3	Adabiy tilning ijtimoiy mohiyatini tushuntira bilish, fonetika adabiy talaffuzini shakllantirish omili ekanligini aniqlash, til va nutqni, tovush va fonemani farqlash, talaffuz va imlodagi munosabat va ziddiyatlarni farqlash malakalariga ega bo'lishi kerak;
Ko'nikmalar jihatidan:	
TN5	Talabalarga hozirgi o'zbek adabiy tili fanining ahamiyati
TN6	O'zbek tili fonetikasi, fonologiyasi, grafika, orfografiyasi va orfoepiyasi, morfologiyasi, sintaksisi, punktuatsiyasi va uslubiyatining nazariy asoslariga oid bilim va tushunchalar berish
TN7	Adabiy tilning shevalarga munosabati, o'zlashtirilgan nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay olishga o'rgatish va natijada talabalarda o'zbek adabiy tilining asoslari va og'zaki adabiy tilning yozma adabiy nutq me'yorlariga munosabati kabilarni bilish
TN8	Grammatik qoidalarga tayanib, o'z fikrini hayotiy misollar orqali asoslash
Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M1	Sintaksis haqida ma'lumot.
M2	Asosiy sintaktik birliklar
M3	So'z birikmasining boshqa til birliklariga munosabati (Farqi va o'xshashliklari).
M4	Gap. Gapning ifoda maqsadiga ko'ra turlari
M5	Gap bo'laklari
M6	Gapning tuzilishiga ko'ra turlari
M7	Ergashgan qo'shma gaplar va ularning turlari
M8	Ergashgan qo'shma gaplar va ularning turlari
M9	Ko'p komponentli qo'shma gaplar
M10	O'zga gap
Mashg'ulotlar shakli: Seminar (S)	
S1	Undalma, kiritmali qurilmalar, ajratilgan izoh va uyushiq bo'laklarning gapdagi ahamiyati
S2	Undalma, kiritmali qurilmalar, ajratilgan izoh va uyushiq bo'laklarning gapdagi ahamiyati
S3	Sodda gap va uning tasniflanishi
S4	Sodda gap va uning tasniflanishi
S5	Qo'shma gapni bog'lovchi vositalar
S6	Qo'shma gapni bog'lovchi vositalar
S7	Qo'shma gapni bog'lovchi vositalar
S8	Gapda tinish belgilarining o'rni
S9	Gapda tinish belgilarining o'rni

S10	Sintaktik uslubiyyat	
S11	Sintaktik uslubiyyat	
S12	Sintaktik uslubiyyat	
S13	Sintaktik tahlil mezonlari	
S14	Sintaktik tahlil mezonlari	
S15	Sintaktik tahlil mezonlari	
S16	Matn va uning tarkibiy qismlari	
S17	Matn va uning tarkibiy qismlari	
S18	Matn va uning tarkibiy qismlari	
S19	Matn va uning tarkibiy qismlari	
S20	Matn va uning tarkibiy qismlari	
Mustaqil ta'lim (MT)		
1	So'z birikmasi va sintagma	12
2	Gapning intonatsion xususiyatlari	12
3	Gaplarning emotsionallikka ko'ra turlari	12
4	Kirish konstruksiyalar	12
5	Kiritma konstruksiyalari	12
Asosiy adabiyotlar		
1	Sayfullayeva R.R., Mengliyev B.R, Boqieva G.H., Qurbonova M.M., Yunusova Z.K., Abuzalova M.K., Hozirgi o'zbek adabiy tili. O'quv qo'llanma. – Toshkent, 2006 – 391 b.	
2	Jamolxonov H.A. Hozirgi o'zbek adabiy tili. O'quv qo'llanmasi. 1-qism. – Toshkent, Nizomiy nomli TDPU bosmaxonasi, 2004	
3	Qurbonova M.M . Hozirgi zamon o'zbek tili (sodda gap sintaksisi uchun materiallar) – Toshkent, O'zMU, 2002	
4	Qurbonova M., Sayfullayeva R., Boqiyeva N., Mengliyev B. O'zbek tilining struktural sintaksisi. – Toshkent, O'zMU, 2004	
5	Mirtojiyev M.M. Hozirgi o'zbek adabiy tili. I jild – Toshkent, O'zMU, 2004	
6	Mirtojiyev M., Muhamedova S. O'zbek tilida so'z valentliklari (monografiya). -T., 2014	
Qo'shimcha adabiyotlar		
1	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida”gi Farmoni (“Xalq so'zi”, 2017-yil, 8-fevral)	
2	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori “Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlari” to'g'risida (“Xalq so'zi”, 2017-yil, 21-aprel)	
3	Qilichov Ye. Hozirgi o'zbek adabiy tili. Ma'ruza matnlari. To'ldirilgan 2 - nashri. – Buxoro: “Buxoro universiteti”, 2001	
4	Nurmonov A. O'zbek tilshunosligi tarixi. O'quv qo'llanma T.: O'zbekiston, 2002	
5	Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya	

6	Nurmonov A., Yoldoshev B. Tilshunoslik va tabiiy fanlar (o'quv qo'llanma). - T., 2001.
7	Hojiyev A. Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati. - T., 2002
8	Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili (darslik). – T., 2006
9	Ferdinand de Saussure . Course in General Linguistics. – Nyu York City, Kolumbia Universiteti Press, 2001
10	Andrev Radford, Martin Atkinson, David Britain, Harald Clahsen, Andrev Spencer. Linguistics. An introduction. – Nyu York, Kambridj Univer. Press, 2009. -447 p
INTERNET MANBALARI	
1	http://www.edu.uz
2	www.pedagog.uz
3	www.edu.uz
4	tdpu-intranet.ped
5	http://elibrary.kaznu.kz/ru

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI:

Baholash tartibi o'z ichiga nazoratlar turini (oraliq, joriy va yakuniy) qamrab oladi. Talabaning o'zlashtirish darajasi quyidagi yo'l bilan baholanadi:

Darajasi	Ballar (foiz)	Reyting	
A+	95 - 100 ball	4.5	A'LO
A	90 - 94 ball	4.0	
B+	85 - 89 ball	3.5	JUDA YAXSHI
B	80 - 84 ball	3.0	
C+	75 - 79 ball	2.5	YAXSHI
C	70 - 74 ball	2.0	
D+	65 - 69 ball	1.5	SHARTLI O'TDI
D	60 - 64 ball	1.0	
F	59 ball va undan past	0.0	O'TMADI

Ballar taqimoti:

Oraliq nazorat - 30 ball.

Joriy nazorat - 20 ball.

Yakuniy nazorat - 50 ball.

Jami: 100 ball

TALABALARNING O'ZLASHTIRISHINI BAHOLASH MEZONLARI

“A+”, “A”, “B+” baho: talaba materiallarni mustaqil ravishda tez o'zlashtiradi; xatolarga yo'l qo'ymaydi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to'liq va aniq javob beradi.

“B”, “C+”, “C” baho: talabamateriallarni yaxshi o‘zlashtirgan, uni mantiqiy ifoda eta oladi; mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo‘lmagan xatolarga yo‘l qo‘yadi.

“D+”, “D” baho: asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiynaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to‘liqlik yetishmaydi; materiqlarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo‘l qo‘yadi; kommunikatsiya jarayonida qiyinchilik sezadi.

“F” (o‘tmadi) baho: materiallarni o‘zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; mashg‘ulotlarda ishtirok etmaydi.

Talabalarni baholashda quyidagilar hisobga olinadi:

- mashg‘ulotlardagi ishtiroki (davomat);
- mashg‘ulotlardagi faollik va ijodkorlik;
- asosiy va qo‘shimcha o‘quv materiallarini o‘zlashtirish;
- mustaqil ta‘lim bo‘yicha topshiriqlarni o‘z vaqtida bajarish;
- nazoratning barcha turlarini o‘z vaqtida bajarish.

AKADEMIK VA ETIK TALABLAR:

Nazorat topshiriqlarini bajarishda ko‘chirmakashlikka (plagiat) yo‘l qo‘yilmaydi.

Test, o‘quv loyihalari, mustaqil ishlar, oraliq, joriy, yakuniy nazorat topshiriqlarini boshqa shaxslardan ko‘chirib olinishiga yo‘l qo‘yilmaydi, boshqa talabaning o‘rniga imtihon topshirish ta‘qiqlanadi.

Kurs bo‘yicha har qanday nazorat topshirig‘ini soxtalashtirgan talaba „fanni o‘zlashtirmagan“ („F“) hisoblanadi.

Mashg‘ulotlar paytida mobil aloqa va boshqa elektron qurilmalardan foydalanishga yo‘l qo‘yilmaydi.

Mashg‘ulotlar paytida auditoriyada (virtual auditoriyada) belgilangan talablarga zid harakatlar qilish mumkin emas.

Boshqalar va turli fikrlarga tolerant munosabatda bo‘lish talab etiladi.

Kontakt soatlari*: mustaqil ta‘lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma‘lumotlar va turli materiallar bo‘yicha savollarga quyidagi grafik asosida o‘qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	Seshanba	13.00 – 16.00	307-320

Fan o‘qituvchisi to‘g‘risida ma‘lumot

Muallif:	A.Sultanova – Filologiya fanlari doktori (PhD), dotsent;
E-mail:	
Tashkilot:	Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti, ”O‘zbek tili” kafedrası
Taqrizchilar:	G.Qurbaniyozov – Filologiya fanlari doktori (DSc), professor; M.Xudayarova – Filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Mazkur Sillabus Nukus DPI O'quv-uslubiy Kengashining 2025-yil "28.06" dagi 11 -sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "O'zbek tili" kafedrasining 2025-yil "27.06" dagi 11 -sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchi

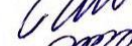
A. Abdiev

B. Davletov

Sh. Bo'ranova

G. Qurbaniyazov